

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

10 април 2018 година *

„Преюдициално запитване — Услуги в областта на транспорта — Директива 2006/123/ЕО — Услуги на вътрешния пазар — Директива 98/34/ЕО — Услуги на информационното общество — Правило за услуги на информационното общество — Понятие — Посредническа услуга, позволяваща посредством приложение за смартфон свързването срещу възнаграждение на непрофесионални шофьори, които използват собствените си превозни средства, с лица, желаещи да ползват градски превоз — Наказателни санкции“

По дело C-320/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunal de grande instance de Lille (Окръжен съд Лил, Франция) с акт от 17 март 2016 г., постъпил в Съда на 6 юни 2016 г., в рамките на наказателно производство срещу

Uber France SAS,

в присъствието на:

Nabil Bensalem,

СЪДЪТ (голям състав), състоящ се от:

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, А. Tizzano, заместник-председател, R. Silva de Lapuerta, М. Pešič, А. Rosas, J. Malenovský и Е. Levits, председатели на състави, Е. Juhász, А. Borg Barthet, D. Šváby (докладчик), К. Jürimäe, С. Lycourgos и М. Vilaras, съдии,

генерален адвокат: М. Szpunar,

секретар: V. Giacobbo-Peyronnel, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 24 април 2017 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Uber Франция SAS, от Y. Chevalier, Y. Boubacir и H. Calvet, адвокати,
- за г-н Bensalem, от T. Ismi-Nedjadi, адвокат,
- за френското правителство, от D. Colas и R. Coesme, в качеството на представители,
- за естонското правителство, от N. Grünberg, в качеството на представител,

* Език на производството: френски.

- за нидерландското правителство, от Н. Stergiou и М. Bulterman, в качеството на представители,
- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,
- за финландското правителство, от S. Hartikainen, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от Н. Tserepa-Lacombe, J. Hottiaux, Й. Г. Маринова, G. Braga da Cruz и F. Wilman, в качеството на представители,
- за Надзорния орган на ЕАСТ, от С. Zatschler, Ø. Bø, М. L. Hakkebo и С. Perrin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 4 юли 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1 и член 8, параграф 1 от Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 204, 1998 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 207), изменена с Директива 98/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 1998 г. (ОВ L 217, 1998 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 282, наричана по-нататък „Директива 98/34“), както и на член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, 2006 г., стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 58, стр. 50).
- 2 Запитването е отправено в рамките на производство пред наказателен съд, образувано дело по реда на производство на пряко явяване с искане за конституиране на граждански ищец срещу Uber France SAS за незаконно организиране на система за свързване на непрофесионални шофьори, които използват собствените си превозни средства, и лица, желаещи да ползват градски превоз.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 98/34

- 3 Член 1, точки 2, 5, 11 и 12 от Директива 98/34 гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

2) „услуга“, каквато и да е услуга на информационното общество, тоест, каквато и да е услуга, нормално предоставяна срещу възнаграждение, от разстояние, чрез електронно средство и по индивидуална молба от получателя на услугите.

За целите на настоящата дефиниция:

- „от разстояние“ означава, че тази услуга се предоставя без страните да присъстват едновременно на едно и също място,
- „чрез електронни средства“ означава, че услугата се изпраща първо и се получава по местоназначение чрез електронно оборудване за обработка (включително цифрово компресиране) и съхранение на данни и се пренася изцяло, предава и получава изцяло чрез кабел, радио, оптични средства или друго електромагнитни средства,
- „по индивидуална молба на получателя на услугите“ означава, че услугата се предоставя чрез пренос на данни по индивидуална молба.

Индикативен списък на услугите, предмет на настоящата дефиниция е установен в приложение V.

[...]

5) „правило за услуги“ — изискване от общ характер, свързано с предприемането и упражняването на дейности за услуги според значението на точка 2, и по-специално разпоредби относно доставчиците на услуги, услугите и получателите на услугите, като се изключат всякакви правила, които не са специално насочени към услугите, определени в тази точка.

[...]

За целите на настоящото определение:

- едно правило се счита за специално насочено към услугите на информационното общество, когато, взимайки предвид причините за него и оперативната му част, конкретната цел и предмет на всички или някои от отделните му разпоредби е да регулира такива услуги по ясен и целенасочен начин,
- едно правило се счита за специално насочено към услугите на информационното общество, когато, взимайки предвид причините за него и оперативната му част, конкретната цел и предмет на всички или някои от отделните му разпоредби е да регулира такива услуги по ясен и целенасочен начин,

[...]

11) „технически регламент“ — техническа спецификация и други изисквания или правила за услуги, включващи съответни административни разпоредби, спазването на които е задължително, юридически или фактически, в случаите на маркетинг, предоставяне на услуги, установяване на оператор за услуги или използване в държава членка или в голяма част от нея, както законите, регламентите или административните разпоредби на държавите членки, с изключение на тези, предвидени в член 10, забраняващи производството, вноса, маркетинга или използването на един продукт или забраняващи предоставянето или използването на услуга или установяването на доставчик на услуги.

[...]

12) „проект на технически регламент“ — текстът на техническа спецификация или друго изискване или правило за услуги, включително административни разпоредби, формулиран с цел да бъде приет и да влезе в сила или в крайна сметка да бъде приет като технически регламент, като текстът е в етап на подготовка, на който все още по него могат да се правят съществени изменения“.

4 Член 8, параграф 1, първа алинея от тази директива предвижда:

„При условията, предмет на член 10, държавите членки незабавно предоставят на Комисията всички проекти за технически регламенти, с изключение, когато те само транспонират пълния текст на международен или европейски стандарт, в който случай информацията относно съответния стандарт е достатъчна; те също така предоставят на Комисията възможност да правят изявление за причините за необходимостта от прилагане на техническия регламент, когато това не е разяснено в проекта“.

5 В съответствие с членове 10 и 11 от Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 241, 2015 г., стр. 1), Директива 98/34 е отменена на 7 октомври 2015 г.

Директива 2006/123

6 Съгласно съображение 21 от Директива 2006/123 „[т]ранспортните услуги, включително градски транспорт, таксите и линейки, а също така и пристанищните услуги следва да бъдат изключени от обхвата на [тази] директива“.

7 Съгласно член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123 тя не се прилага за услуги в областта на транспорта, включително пристанищни услуги, попадащи в обхвата на дял V от Договора за ЕО, понастоящем част трета, дял VI от Договора за функционирането на ЕС.

Френското право

8 Със Закон № 2014-1104 от 1 октомври 2014 г. относно такситата и превозните средства за превоз с шофьор (JORF от 2 октомври 2014 г., стр. 15938) в Кодекса за транспорта е въведен член L. 3124-13 със следния текст:

„Организирането на система за свързване на клиенти с лица, които осъществяват дейностите по член L. 3120-1[, а именно автомобилен превоз на пътници, извършван възмездно с превозни средства с по-малко от десет места, с изключение на обществените и частните пътнически автомобилни транспорт], без да са нито предприятия за автомобилни превози, които могат да извършват епизодично услугите, посочени в дял 1, глава II от настоящата книга, нито таксите, моторизирани превозни средства с две или три колела или транспортни средства с шофьор по смисъла на настоящия дял, се наказва с две години лишаване от свобода и глоба от 300 000 €.

На юридическите лица, които са наказателно отговорни за предвиденото в настоящия член нарушение, освен глобата съгласно реда и условията, предвидени в член 131-38 от Наказателния кодекс, се налагат наказанията, предвидени в параграфи 2—9 от член 131-39 от същия кодекс. Забраната, посочена в параграф 2 от същия член 131-39, се отнася до упражняването на дейност или е във връзка с упражняването на дейност, свързана с извършеното нарушение. Наказанията, предвидени в параграфи 2—7 от посочения член, могат да бъдат наложени само за срок до пет години“.

9 Член 131-39, точки 2—9 от Наказателния кодекс предвижда:

„Когато в закона е предвидено санкциониране на юридическо лице за престъпление, може да бъде наложено едно или няколко от следните наказания:

[...]

- 2° Забрана, окончателна или за срок от пет години или повече, да се упражнява пряко или косвено една или няколко професионални или социални дейности;
- 3° Поставяне под съдебен надзор за срок от пет години или повече;
- 4° Затваряне, окончателно или за срок от пет години или повече, на обектите, или на един или няколко от обектите на предприятието, послужило за извършване на инкриминираните деяния;
- 5° Забрана, окончателна или за срок от пет години или повече, за участие в процедури за възлагане на обществени поръчки;
- 6° Забрана, окончателна или за срок от пет години или повече, за публично предлагане на ценни книжа или за търгуване със собствени ценни книжа на регулиран пазар;
- 7° Забрана за срок от пет години или повече за издаване на чекове, с изключение на тези, които позволяват изтеглянето на средства от издателя спрямо платеца или които са сертифицирани, или за използване на платежни карти;
- 8° Конфискация по реда и условията, предвидени в член 131-21;
- 9° Обявяване на постановеното решение или публичното му оповестяване в печатните медии или чрез други средства за съобщения по електронен път“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 10 Посредством приложение за смартфон Uber France предоставя услуга, наречена „UberPop“, чрез която свързва непрофесионални шофьори, които използват собствените си превозни средства, с лица, желаещи да ползват градски превоз. Както отбелязва Tribunal de grande instance de Lille (Окръжен съд Лил, Франция) в акта за преюдициално запитване, в рамките на предоставяната посредством това приложение услуга посоченото дружество определя тарифата, събира от клиента цената за всеки курс и след това плаща част от нея на съответния непрофесионален шофьор на превозното средство, и издава фактури.
- 11 Срещу Uber France е образувано наказателно дело пред този съд по реда на производството на пряко явяване с искане за конституиране като граждански ищец на г-н Nabil Bensalem, първо, за заблуждаващи търговски практики, считано от 2 февруари и 10 юни 2014 г., второ, за помагачество при незаконното упражняване на професията таксиметров шофьор, считано от 10 юни 2014 г., и трето, за незаконно организиране на система за свързване на клиенти с лица, които извършват възмездно автомобилен превоз на пътници с превозни средства с по-малко от десет места, считано от 1 октомври 2014 г.
- 12 С присъда от 17 март 2016 г. Tribunal de grande instance de Lille (Окръжен съд Лил, Франция) признава дружеството Uber France за виновно по обвинението за заблуждаваща търговска практика и за невинно по обвинението за помагачество при незаконното упражняване на професията таксиметров шофьор.

13 Относно обвинението за незаконно организиране на система за свързване на клиенти с непрофесионални водачи, инкриминирано в член L. 3124-13 от Кодекса за транспорта, посоченият съд има съмнение по въпроса дали трябва да се смята, че с тази разпоредба е въведено „правило за услуги“ на информационното общество по смисъла на член 1, точка 5 от Директива 98/34, като съгласно член 8, параграф 1 от тази директива при липсата на уведомление за това правило то е непротивопоставимо на частноправните субекти, или е въведено по-скоро правило за „услуги в областта на транспорта“ по смисъла на член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123.

14 При тези обстоятелства Tribunal de grande instance de Lille (Окръжен съд Лил, Франция) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Член L. 3124-13 от Кодекса за транспорта, в редакцията му след изменение със Закон № 2014-1104 от 1 октомври 2014 г. относно такситата и превозните средства за превоз с шофьор, представлява ли нов технически регламент, който не е имплицитен, относно една или повече услуги на информационното общество по смисъла на [Директива 98/34], съгласно която е задължително предварително уведомяване на Европейската комисия за този текст съгласно член 8 от тази директива, или той попада в приложното поле на [Директива 2006/123], която в член 2, параграф 2, буква г) изключва транспорта?

При утвърдителен отговор на първата част от въпроса, нарушението на задължението за уведомяване по член 8 от [Директива 98/34] води ли до невъзможност за противопоставяне на член L. 3124-13 от Кодекса за транспорта на правните субекти?“.

По преюдициалния въпрос

15 С първата част на въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 1 от Директива 98/34 и член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123 трябва да се тълкуват в смисъл, че национална правна уредба, която предвижда наказателноправна санкция за организирането на система за свързване на клиенти с лица, които извършват възмездно автомобилен превоз на пътници с превозни средства с по-малко от десет места, без да имат разрешение за това, трябва да се квалифицира като правило за услуги на информационното общество, за което в член 8, параграф 1, първа алинея от Директива 98/34 е предвидено задължение за предварително уведомяване на Комисията, или напротив, тази правна уредба се отнася до услуга в областта на транспорта, изключена от приложното поле на Директива 98/34 и на Директива 2006/123.

16 В началото следва да се отбележи, че разглежданата в главното производство правна уредба предвижда санкции с наказателноправен характер, като лишаване от свобода, глоба, забрана за упражняване на професионална или социална дейност, затваряне на обекти на предприятието и конфискация, за организирането на система за свързване на клиенти с лица, които извършват автомобилен превоз на пътници, без да имат разрешение за това.

17 Разглежданата в главното производство услуга се състои в свързването посредством приложение за смартфон и срещу възнаграждение на непрофесионални водачи с лица, желаещи да ползват градски превоз, при което, както бе изложено в точка 10 от настоящото решение, доставчикът на посочената услуга определя тарифата, събира от клиента цената за всеки курс и след това плаща част от нея на съответния непрофесионален шофьор на превозното средство, и издава фактури.

18 Сезиран с преюдициално запитване в рамките на спор с гражданскоправен характер, Съдът е имал повод да уточни в решението си от 20 декември 2017 г. Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981) правната квалификация на тази услуга с оглед на правото на Съюза.

- 19 На първо място, Съдът е приел, че посредническа услуга, позволяваща предаване посредством приложение за смартфон на информацията относно резервацията на транспортната услуга между пътника и непрофесионалния шофьор, използващ собственото си превозно средство, който ще извърши превоза, по принцип отговаря на критериите, за да бъде квалифицирана като „услуга на информационното общество“ по смисъла на член 1, точка 2 от Директива 98/34 (решение от 20 декември 2017 г., *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, т. 35).
- 20 Съдът обаче отбелязва, че посредническата услуга, разглеждана по делото, по което е постановено това решение, не се свежда само до посредническа услуга, състояща се в свързване посредством приложение за смартфон на непрофесионални шофьори, използващи собствените си превозни средства, с лица, желаещи да ползват градски превоз (решение от 20 декември 2017 г., *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, т. 37).
- 21 В това отношение Съдът констатира, че извършваната от съответното дружество посредническа услуга е неразривно свързана с предлаганата от него услуга по индивидуален градски превоз, като се има предвид, на първо място, фактът, че това дружество предоставя приложение, без което тези шофьори не биха извършвали транспортни услуги, а лицата, желаещи да ползват градски превоз, не биха прибегвали до услугите на посочените шофьори, и на второ място, фактът, че посоченото дружество упражнява решаващо влияние върху условията на предоставяне на услугата от такива шофьори, по-специално като определя максималната цена на курса, събира тази цена от клиента и след това плаща част от нея на непрофесионалния шофьор на превозното средство, и упражнява определен контрол по отношение на качеството на превозните средства и на техните шофьори, както и по отношение на поведението на последните, който може евентуално да доведе до изключването им (вж. в този смисъл решение от 20 декември 2017 г., *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, т. 38 и 39).
- 22 Въз основа на тези обстоятелства Съдът стига до извода, че разглежданата по това дело посредническа услуга трябва да се счита за неразделна част от една обща услуга, чийто главен компонент е транспортна услуга, и следователно да се квалифицира не като „услуга на информационното общество“ по смисъла на член 1, точка 2 от Директива 98/34, а като „услуга в областта на транспорта“ по смисъла на член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123 (вж. в този смисъл решение от 20 декември 2017 г., *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, т. 40).
- 23 От това Съдът заключава по-конкретно, че за тази посредническа услуга не се прилага Директива 2006/123, тъй като съгласно член 2, параграф 2, буква г) от същата директива услугите в областта на транспорта са сред изрично изключените от нейното приложно поле (вж. в този смисъл решение от 20 декември 2017 г., *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, т. 43).
- 24 По същите причини този извод се отнася и за разглежданата в главното производство посредническа услуга, тъй като от информацията, с която разполага Съдът, е видно, че тази услуга не се различава съществено от описаната в точка 21 от настоящото решение, което обаче запитващата юрисдикция следва да провери.
- 25 При това положение, освен ако при посочената проверка не се установи друго, правна уредба като разглежданата в главното производство, на която е направено позоваване в рамките на наказателно производство, образувано срещу дружеството, предоставящо посочената посредническа услуга, не може да попада в приложното поле на Директива 2006/123.
- 26 От това следва, че тази правна уредба не може да се квалифицира като правило за услуги на информационното общество по смисъла на член 1 от Директива 98/34, поради което за нея не се прилага задължението за предварително уведомяване на Комисията, предвидено в член 8, параграф 1, първа алинея от тази директива.

- 27 С оглед на изложените по-горе съображения на първата част на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1 от Директива 98/34 и член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123 трябва да се тълкуват в смисъл, че национална правна уредба, която предвижда наказателноправна санкция за организирането на система за свързване на клиенти с лица, които извършват възмездно автомобилен превоз на пътници с превозни средства с по-малко от десет места, без да имат разрешение за това, се отнася до „услуга в областта на транспорта“, тъй като се прилага към посредническа услуга, която е предоставяна посредством приложение за смартфон и е неразделна част от една обща услуга, чийто главен компонент е транспортната услуга. Такава услуга е изключена от приложното поле на тези директиви.
- 28 Предвид отговора на първата част на въпроса, не следва да се отговаря на втората му част, отнасяща се до хипотезата, при която, ако такава правна уредба се прилага за услуга като разглежданата в главното производство, за тази правна уредба се отправя уведомление в съответствие с член 8, параграф 1, първа алинея от Директива 98/34.

По съдебните разноски

- 29 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 1 от Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество, изменена с Директива 98/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 1998 г., и член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар трябва да се тълкуват в смисъл, че национална правна уредба, която предвижда наказателноправна санкция за организирането на система за свързване на клиенти с лица, които извършват възмездно автомобилен превоз на пътници с превозни средства с по-малко от десет места, без да имат разрешение за това, се отнася до „услуга в областта на транспорта“, тъй като се прилага към посредническа услуга, която е предоставяна посредством приложение за смартфон и е неразделна част от една обща услуга, чийто главен компонент е транспортната услуга. Такава услуга е изключена от приложното поле на тези директиви.

Подписи